

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-567/20 – 1

Lieta C-567/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 29. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Općinski građanski sud u Zagrebu (Horvātija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 15. oktobris

Prasītāja:

A.H.

Atbildētāja:

Zagrebačka banka d.d.

[..]

Općinski građanski sud u Zagrebu [Zagrebas rajona civillietu tiesa], [..] strīdā par atzīšanu un samaksu starp prasītāju A.H. no Zagrebas, [..], [..], un atbildētāju *Zagrebačka banka d.d.* [..] Zagreba [..] [..] saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu iesniedz Eiropas Savienības Tiesai šādu:

LŪGUMU SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

I. Iesniedzējtiesas apzīmējums

II. [..] Pamatlietas dalībnieki

Prasītāja[:] A.H. no Z. [..]

Atbildētāja[:] *Z.b.d.d.* no Z. [..]

saistībā ar Eiropas Savienības tiesību, proti, Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, interpretāciju Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdoti šādi prejudiciālie jautājumi:

1) Vai Direktīvas 93/13 par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos¹ 6. panta 1. punkts, kā tas tiek interpretēts Tiesas judikatūrā, it īpaši lietā C-118/17 *Dunai*, ir jāinterpretē tādējādi, ka likumdevēja ieviešanās attiecībās starp patērētāju, kas ir kredītņēmējs, **[oriģ. 2. lpp.]** un banku nevar atņemt patērētājiem tiesības apstrīdēt tiesā sākotnējā līguma vai uz likuma pamata noslēgta līguma pielikuma noteikumus, lai īstenotu tiesības uz visu labumu atmaksu, ko banka ir nepamatoti guvusi, kaitējot patērētājiem, ja saistībā ar likumdevēja ieviešanos patērētāji ir brīvprātīgi grozījuši sākotnējās līgumattiecības, pamatojoties uz bankām uzlikto likumisko pienākumu piedāvāt patērētājiem šādu iespēju, un grozījumi nav veikti tieši uz likuma pamata kā *Dunai* lietā?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša – vai valsts tiesai, kura izskata lietu starp diviem subjektiem – kredītņēmēju un banku – un kura, ievērojot *Vrhovni sud* [Augstākās tiesas] veikto interpretāciju, nevar interpretēt valsts likuma *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likuma, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu] noteikumus saskaņā ar Direktīvas 93/13 prasībām, ir tiesības un/vai pienākums, pamatojoties uz šo direktīvu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 38. un 47. pantu, atstāt šo valsts likumu bez piemērošanas atbilstoši tai interpretācijai, ko tam ir piešķirusi *Vrhovni sud* [Augstākā tiesa]?

LIETAS FAKTISKIE APSTĀKĻI

2007. gadā 15. oktobrī prasītāja A.H., kas darbojas kā patērētāja, bija noslēgusi ar atbildētāju *Zagrebačka banka d.d.* kā kredītdevēju līgumu par kredītu mājokļa iegādei, pamatojoties uz kuru banka bija nodevusi patērētājas rīcībā Šveices frankos izteikto kredītu 309 373,82 CHF apmērā, kas bija izsniegts Horvātijas kunās pēc kredīta izsniegšanas dienā spēkā esošā *Hrvatska narodna banka* [Horvātijas Nacionālās bankas] (turpmāk tekstā – “HNB”) vidējā kursa, un prasītāja atmaksāja kredītu kunās pēc HNB vidējās kursa attiecībā pret Šveices franku.
- Šā iepriekš formulētā standarta kredītīguma 1. punktā atbildētāja bija iekļāvusi noteikumu, saskaņā ar kuru līguma valūta ir Šveices franks, un līguma 7. punktā bija piesaistījusi kredīta atmaksu šai valūtai tādējādi, ka prasītājas ikmēneša un kopējās kredīta saistības tika aprēķinātas atbilstoši valsts valūtas, proti, kunas, svārstībām attiecībā pret Šveices franku, savukārt 2. punktā tā bija iekļāvusi noteikumu, saskaņā ar kuru [tiek piemērota] mainīga procentu likme, kas variē, pamatojoties uz bankas lēmumu, taču nenorādot precīzus, skaidrus un

¹ OV 1993, L 95, 29. lpp. – Īpašais izdevums latviešu valodā, 15. nodaļa, 2. sējums, 288.–293. lpp.

pārbaudāmus izmaiņu parametrus, proti, nenorādot, kā minētie līguma noteikumi ir savstarpēji saistīti ar prasītājas kopējo kredītsaistību noteikšanu.

3. Prasītāja uzsver, ka atbildētāja – iekļaujot līgumā negodīgo un spēkā neesošo noteikumu, saskaņā ar kuru ir noteikta valūta, proti, Šveices franks, kurai ir piesaistīta aizdevuma pamatsumma, respektīvi, iekļaujot negodīgo noteikumu par procentu likmes maiņu tādējādi, ka tā mainās, pamatojoties uz pašas bankas lēmumu, un nedz pirms līguma noslēgšanas, nedz tā darbības laikā to individuāli neapspriežot ar prasītāju, nepaskaidrojot risku, kas saistīts ar Šveices franka izvēli, un nenosakot precīzus parametrus, kuri ietekmē procentu likmi, un šo parametru aprēķināšanas veidu, – esot pārkāpusi *Zakon o zaštiti potrošača* [Likuma par patērētāju aizsardzību] (turpmāk tekstā – “ZZP”), *Zakon o obveznim odnosima* [Likuma par saistībām] (turpmāk tekstā – “ZOO”) noteikumus, labticības un godprātības principus kā saistību tiesību pamatprincipus un Eiropas Savienības tiesības, galvenokārt Padomes Direktīvu 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (turpmāk tekstā – “Direktīva 93/13”), kuras noteikumi ir transponēti valsts tiesību aktos ar *Zakon o zaštiti potrošača* [Likumu par patērētāju aizsardzību], tādējādi izraisot nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, un tas viss radot kaitējumu prasītājai kā patērētājai.

[oriģ. 3. lpp.]

4. Prasītāja atsauca uz procesu par kolektīvo tiesību aizsardzību, kas tika veikts pret atbildētāju, lai aizsargātu patērētāju, tostarp arī prasītājas, intereses šā procesa ietvaros, un kas norisinājās un tika pabeigts *Trgovački sud u Zagrebu* [Zagrebas komerclietu tiesā], lietas Nr. [..].
5. Šis process ilga septiņus gadus, tālāk ir sniegta procesa par kolektīvo tiesību aizsardzību hronoloģija.
 - 2013. gada 4. jūlijā *Trgovački sud u Zagrebu* [Zagrebas komerclietu tiesa] ar spriedumu [..] nolēma, ka visas astoņas atbildētājas bankas², tostarp atbildētāja šajā lietā kā atbildētāja Nr. 1, attiecīgajā procesā bija pārkāpušas patērētāju kolektīvās intereses un tiesības, noslēdzot kredītlīgumus laika posmā no 2004. līdz 2008. gadam un iekļaujot tajos negodīgus un spēkā neesošus līguma noteikumus, ar kuriem šajos līgumos Šveices franks bija noteikts kā valūta, kurai bija piesaistīta kredīta atmaksa, respektīvi, noteiktā regulāra procentu likme kredītsaistību spēkā esamības laikā tika mainīta, pamatojoties uz bankas vienpusējiem lēmumiem.
 - 2014. gada 13. jūnijā, izskatot banku, tostarp atbildētājas šajā lietā kā atbildētājas Nr. 1 attiecīgajā lietā, apelāciju, *Visoki trgovački sud RH* [Horvātijas Republikas Augstā komerclietu tiesa] ar spriedumu [..] nosprieda, ka noteikums par procentu likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas vienpusēju lēmumu,

² Tad, izņemot banku *Sberbank d.d.*, bet vēlāk arī attiecībā uz šo banku, tika pieņemts tāds pats nolēmums kā attiecībā uz pārējām bankām.

ir negodīgs un spēkā neesošs, bet atzina noteikumu par Šveices franka kā valūtas noteikšanu par spēkā esošu.

– 2015. gada 9. aprīlī *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] ar nolēmumu [...] pēc banku, tostarp atbildētājas šajā lietā kā atbildētājas Nr. 1 attiecīgajā lietā, revīzijas sūdzības izskatīšanas, apstiprināja *Visoki trgovački suda RH* [Horvātijas Republikas Augstās komerclietu tiesas] spriedumu, secinot, ka noteikums par procentu likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas lēmumu, ir negodīgs un spēkā neesošs, un pēc patērētāju pārstāvja revīzijas sūdzības izskatīšanas, ka noteikums par Šveices franka kā valūtas noteikšanu ir spēkā.

– 2016. gada 13. decembrī *Ustavni sud RH* [Horvātijas Republikas Konstitucionālā tiesa] ar nolēmumu [...] pēc patērētāju pārstāvja konstitucionālās sūdzības atcēla *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] nolēmumu daļā par Šveices franka kā valūtas noteikšanu un nodeva lietu atkārtotai izskatīšanai šai tiesai.

– 2017. gada 3. oktobrī *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] pieņēma nolēmumu [...], pamatojoties uz kuru lieta daļā par Šveices franka kā valūtas noteikšanu tika nodota atkārtotai izskatīšanai *Visoki trgovački sud RH* [Horvātijas Republikas Augstajai komerclietu tiesai].

– 2018. gada 14. jūnijā *Visoki trgovački sud RH* [Horvātijas Republikas Augstā komerclietu tiesa] pieņēma nolēmumu [...], kurā tā atzina noteikumu par Šveices franka kā valūtas noteikšanu par negodīgu un spēkā neesošu tādējādi, ka bankas, tostarp atbildētāja šajā lietā kā atbildētāja Nr. 1 attiecīgajā procesā, laika posmā no 2004. līdz 2008. gadam bija noslēgusi kredītlīgumus, iekļaujot tajos negodīgos un spēkā neesošos līguma noteikumus, proti, apstrīdētajos patērētāju līgumos kā valūta, ar kuru bija saistīta kredīta atmaksa, bija noteikts Šveices franks. *Visoki trgovački sud RH* [Horvātijas Republikas Augstā komerclietu tiesa] daļā, kas attiecas uz Šveices franka kā valūtas noteikšanu, apstiprināja pirmās instances 2013. gada spriedumu attiecībā uz visām bankām, tostarp atbildētāju šajā lietā.

– 2019. gada 3. septembrī *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa], izskatot banku, tostarp atbildētājas šajā lietā un tādējādi atbildētājas Nr. 1 attiecīgajā procesā, revīzijas sūdzību ar nolēmumu [...] apstiprināja *Visoki trgovački sud RH* [Horvātijas Republikas Augstās komerclietu tiesas] 2018. gada 14. jūnija spriedumu.

6. Procesa lietā par patērētāju kolektīvo tiesību aizsardzību galīgais rezultāts ir tāds, ka gan noteikums par Šveices franka kā valūtas noteikšanu, gan noteikums par procentu likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas lēmumu, ir atzīti par negodīgiem un **[oriģ. 4. lpp.]** spēkā neesošiem visos kredītlīgumos, kas ietver valūtas klauzulu par Šveices frankiem un ir noslēgti minētajā laika posmā, proti, galīgi tika atzīts, ka atbildētāja šajā procesā, *Zagrebačka banka d.d.* (kā atbildētāja Nr. 1 attiecīgajā procesā), laika posmā no 2003. gada 10. septembra līdz 2008. gada 31. decembrim pārkāpa patērētāju kolektīvās intereses un tiesības,

tostarp prasītājas intereses un tiesības, iekļaujot noslēgtajos kredīta līgumos negodīgo līguma noteikumu, uz kura pamata noteiktā regulārā procentu likme kredītsaistību spēkā esamības laikā tika mainīta ar bankas vienpusējiem lēmumiem – šis noteikums nebija individuāli apspriests un nav spēkā; proti, ir galīgi atzīts, ka laika posmā no 2005. gada 1. aprīļa līdz 2008. gada 31. decembrim tā pārkāpa patērētāju intereses un tiesības, tostarp prasītājas intereses un tiesības, noslēdzot kredīta līgumus, iekļaujot tajos spēkā neesošus un negodīgus līguma noteikumus, saskaņā ar kuriem ir noteikta valūta – Šveices franks –, kas saistīta ar kapitālu, un nedz pirms līgumu noslēgšanas, nedz to darbības laikā kā uzņēmējs nebija pilnībā informējis patērētājus par visiem nepieciešamajiem parametriem, kas ir būtiski, lai pieņemtu spēkā esošu lēmumu, kurš balstās uz pilnīgu informāciju; tādējādi tika izraisīta nelīdzsvarotība līguma pušu tiesībās un pienākumos, kā rezultātā atbildētāja pārkāpa attiecīgajā laikā spēkā esošā *Zakon o zaštiti potrošača* [Likuma par patērētāju aizsardzību] un *Zakon o obveznim odnosima* [Likuma par saistībām] noteikumus.

7. Pieņemot nolēmumu minētajā kolektīvajā tiesas procesā, tika piemērota Direktīva 93/13 un, interpretējot valsts tiesību normas, tiesas piemēroja Eiropas Savienības Tiesas interpretāciju, kas sniegta lietās C-484/08 *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid* un C-26/13 *Kasler*.
8. Saskaņā ar Horvātijas Republikā spēkā esošajiem tiesību aktiem: *Zakon o parničnom postupku* [Civilprocesa likumu] (502.c pants) un *Zakon o zaštiti potrošača* [Likumu par patērētāju aizsardzību] (138.a pants), un saskaņā ar spriedumiem lietā par kolektīvo tiesību aizsardzību patērētāji, tostarp prasītāja, ir ieguvuši tiesības pieprasīt individuālos procesos atmaksāt viņiem visu labumu, ko banka ir nepamatoti guvusi, tāpēc patērētāja ir cēlusi tiesā prasību, ko pašlaik izskata iesniedzējtiesa – lietas Nr. [..].

LIKUMDEVĒJA IEJAUKŠANĀS

9. 2015. gada 30. septembrī Horvātijas Republika ir pieņēmusi *Zakon o izmjenama o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likumu, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu] (turpmāk tekstā – “*ZID ZPK 2015*”) un, pamatojoties uz šo likumu, kredītņēmējiem tika piedāvāta iespēja konvertēt kredītsaistības no Šveices frankiem uz euro.
10. Prasītāja bija to izdarījusi, noslēdzot pielikumu kredītlīgumam, un saskaņā ar šo pielikumu viņas kredīts tika konvertēts no Šveices frankiem uz euro. Konversija netika veikta uz valsts valūtu kunu, bet uz citu, ārvalsts valūtu – euro.
11. Būtiskais jautājums šajā procesā izrādās tieši jautājums par *Zakon o izmjenama o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likuma, ar ko groza un papildina Likumu par patērētāju tiesību aizsardzību] juridiskajām sekām.
12. Lai veiktu konversiju, *ZID ZPK 2015* tika noteikta patērētāju kredītsaistību aprēķināšanas metodoloģija, kas būtībā paredz, ka no kredīta sākuma tiek veikta

pārrēķināšana no Šveices franka uz euro, lai 2015. gada 30. septembrī iegūtu jaunu kredīta pamatsummu euro, kuru no šī brīža kredītņēmējs atmaksās savu kredītu. Konversijas veikšanas veids ir noteikts *ZID ZPK 2015* 19.c pantā un saskaņā ar to visi patērētāja maksājumi par faktisko kredītu tika salīdzināti ar simulēta, fiktīva [oriģ. 5. lpp.] kredīta euro valūtā noteikumiem – fiktīvais kredīts tika salīdzināts ar faktiskām iemaksām 2015. gada 30. septembrī, un šāda salīdzinājuma rezultātā patērētājiem radās līdzekļu pārākums vai iztrūkums. Pamatojoties uz šo stāvokli viņiem tika piedāvāta iespēja noslēgt pielikumu kredītliģumam par turpmāku kredīta atmaksu – tas ir reglamentēts *ZID ZPK 2015* 19.e panta 1. punktā.

13. Kredītņēmēji, tostarp prasītāja, pēc šādas kredīta apmēra aprēķināšanas, atbilstoši likumā noteiktajam “*Izračun konverzije kredita*” [“Kredīta konversijas kalkulatoram”] varēja noslēgt pielikumus sākotnējiem kredītliģumiem, un saskaņā ar šādu liģuma pielikumu prasītāja no 2015. gada 30. septembra atmaksāja ārvalsts valūtā indeksēto kredītu ar jauno kredīta pamatsummu un jauno procentu likmes aprēķinu, kas definēti *pro futuro*.
14. Iesniedzējtiesa vērš uzmanību uz to, ka saskaņā ar *ZID ZPK 2015* 19.e pantu banka varēja piedāvāt patērētājam noslēgt jaunu kredītliģumu vai pielikumu “vecajam” esošajam liģumam un ka banka nolēma piedāvāt kredītņēmējam noslēgt kredītliģuma pielikumu – tas ir skaidri norādīts paša liģuma pielikuma 1. punktā, kurā noteikts, ka puses noslēdz pielikumu liģumam, savukārt šī pielikuma 24. pantā ir noteikts, ka:

24. pants.

“Pārējie sākotnējā liģuma un līdz šim noslēgtie pielikumi paliek bez grozījumiem un joprojām ir spēkā”.

Tādējādi ir nodrošināta esošo liģuma attiecību identitāte.

15. *ZID ZPK 2015* mērķis ir pielīdzināt personas, kuras kredītus ir ņēmušas Šveices frankos, personām, kuras kredītus ir ņēmušas euro, – tas tika panākts iepriekš aprakstītajā veidā; likuma mērķis ir minēts un paredzēts *ZID ZPK 2015* 19.b pantā.
16. Strīdīgs šajā procesā izrādās jautājums par kompensāciju prasītājai kā patērētājai, jo prasītāja kā patērētāja šajā procesā uzsver, ka *ZID ZPK 2015* nepiešķir kompensāciju Šveices frankos kredītņēmējiem tādējādi, ka bankas atmaksātu labumu, kas gūts, pamatojoties uz negodīgajiem un spēkā neesošajiem liģuma noteikumiem, proti, pamatojoties uz negodīgajiem un spēkā neesošajiem liģuma noteikumiem par Šveices franka kā valūtas noteikšanu un procentiem, kam bija jānodrošina, ka patērētājs juridiski un faktiski atrastos sākotnējā pozīcijā.
17. Lai to pierādītu, patērētāja uzsver, ka kredīta konversija līdz konversijas dienai, proti, 2015. gada 30. septembrim, tiekot veikta, ņemot vērā un piemērojot noteikumu par Šveices franka kā valūtas noteikšanu un noteikumu par procentu

likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas lēmumu – tātad konversija esot veikta, kā spēkā esošu piemērojot noteikumu par Šveices frankiem kā valūtu un konversijas ietvaros piemērojot tas pašas negodīgās procentu likmes, kas tiek mainītas, pamatojoties uz bankas vienpusējiem lēmumiem, kā kredītu Šveices frankos gadījumā; savukārt pēc 2015. gada 30. septembra kredīts tiek atmaksāts, piemērojot noteikumu par euro kā valūtu un ar jauno, *pro futuro* definēto procentu likmi, kura bija 5,84 % un kuru atbildētāja atkārtoti noteica patvaļīgi saskaņā ar principu “ņem vai atsakies”.

18. Papildus tam prasītāja uzsver, ka, vienojoties par līguma pielikumu, patērētājam nebija nekādas iespējas veikt pārrunas par viņam piedāvāto pielikumu, jo gadījumā, ja tiktu celti iebildumi pret kādu no līguma pielikuma aspektiem un pielikums netiktu parakstīts, netiktu veikta konversija, kura viņam bija jāakceptē 30 dienu laikā, kā tas noteikts *ZID ZPK 2015* 19.e panta 5. punktā.
19. Tādēļ prasītāja norāda, ka viņai maksājamā kompensācija vispār neesot šī likuma priekšmets, kompensācijas summa nav noteikta nedz pašā likumā, nedz “Kalkulatorā”, un pielikumos līgumiem nav [oriģ. 6. lpp.] aprēķināts individuālais labums, ko banka ir nelikumīgi guvusi, pamatojoties uz kredītlīgumu, – tādēļ prasītājas gadījumā šajā strīdā netiekot aprēķināts šādas viņai pienākošās kompensācijas apmērs. Kā pierādījumu tam prasītāja kopā ar prasību ir iesniegusi aprēķinu. Saskaņā ar konversijas kalkulatoru pēc konversijas veikšanas ir noteikta pārmaksa patērētāja labā 119 406,91 HRK apmērā, ko ir radījusi starpība starp veiktajiem maksājumiem un fiktīvo kredītu euro, un šī summa nav izmaksāta patērētājam, bet saskaņā ar *ZID ZPK 2015* 19.c panta 1. punkta c apakšpunktu ir tikusi pakāpeniski izmantota nākamo kredīta ikmēneša maksājumu veikšanai pēc konversijas euro tā, ka pārmaksa varēja būt maksimāli līdz 50 % no veicamā ikmēneša maksājuma. Savukārt no patērētāja aprēķina izriet, ka banka uz patērētāja rēķina esot nepamatoti guvusi labumu 340 364,19 HRK apmērā, kas izrietot no konversijas.
20. No otras puses, banka, kura ir atbildētāja šajā procesā, uzskata, ka jau pašas konversijas veikšanas un līguma pielikuma noslēgšanas rezultātā prasītāja esot zaudējusi juridisko pamatu lūgt atzīt sākotnējā līguma noteikumus par negodīgumiem un, pamatojoties uz to, saņemt kompensāciju, jo kredīts esot retroaktīvi aprēķināts tā, it kā tas no pirmās dienas būtu izteikts euro – tādējādi neesot jāsaģatavo finanšu eksperta atzinums, lai noteiktu precīzu summu, kuru banka ir nepamatoti ieguvusi, pamatojoties uz sākotnējā līguma negodīgajiem noteikumiem.
21. Pēc iepazīšanās ar līguma pielikumu iesniedzējtiesa konstatēja, ka prasītāja nevienā brīdī nav atkāpusies no tiesībām izvirzīt savus prasījumus, nav atsacījies no tiesībām uz kompensāciju un tiesībām celt prasību un tiesībām uz tiesisku aizsardzību un ka nekāda šāda veida atteikšanās no tiesībām nav paredzēta likumā. Turklāt, valsts tiesību aktos – *Zakon o zaštiti potrošača* [Likuma par patērētāju aizsardzību] 41. pantā – ir noteikts, ka patērētājs nedrīkst atteikties no savām tiesībām un viņa tiesības nedrīkst tikt ierobežotas; līdzīgs

regulējums ir iekļauts arī pašā *ZID ZPK 2015* 19.e pantā, kas aizliedz bankām iekļaut līgumu pielikumos noteikumu par atteikšanos no jebkādam patērētāju tiesībām, un – saskaņā ar to, kā iesniedzējtiesa saprot Tiesas spriedumu C-452/18 *Ibercaja Banco* – patērētāja atteikšanās no aizsardzības, ko viņam nodrošina Direktīva 93/13, ir iespējama, tikai ja patērētājs to vēlas un izsaka skaidri, brīvprātīgi un apzināti.

22. Saskaņā ar iesniedzējtiesas argumentāciju *ZID ZPK 2015* mērķis ir vispirms sociāla un ekonomiska rakstura; likumam bija jāatvieglo patērētājiem kredīta atmaksa un jānoved viņi pie situācijas, kurā no 2015. gada 30. septembra viņi atmaksātu kredītu tā, kā patērētāji, kas atmaksā kredītu ar noteikumu par euro kā valūtu. Uz to norāda arī tas, ka ar *ZID ZPK 2015* līdz 2015. gada 30. septembrim nebija laboti vai grozīti noteikumi par procentu likmi, tādējādi pašā *ZID ZPK 2015*, piemēram, nav noteikta nekāda īpaša procentu aprēķināšanas metodoloģija konversijas veikšanai; šis likums arī neizraisīja kredītu konversiju uz kunās izteiktiem kredītiem, izslēdzot Šveices franku.
23. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka *ZID ZPK 2015* faktiski nenosaka katram patērētājam individuālo summu, kas atbilst kaitējumam, kurš patērētājam nodarīts negodīgo kredītlīguma noteikumu rezultātā, procentus un valūtu, proti, nenosaka summas, kuras ir nepamatoti saņēmis uzņēmējs.
24. Iesniedzējtiesa vērš uzmanību uz to, ka *ZID ZPK 2015* ir pieņemts 2015. gada 30. septembrī, proti, pēc galīgā nolēmuma par noteikuma par procentiem spēkā neesamību, bet pirms galīgā nolēmuma par noteikuma, ar ko Šveices franks tiek noteikts kā valūta, spēkā neesamību. Tādēļ likuma spēkā stāšanās dienā tiesas noteikumu par Šveices franku par negodīgu un spēkā neesošu vēl nebija atzinušas par spēkā neesošu – galīgais nolēmums šajā lietā ir pieņemts tikai trīs gadus pēc kredīta konversijas, un kredīta konversija ir veikta, noteikumu, ar ko Šveices franks ir noteikts kā valūta, pilnībā ievērojot kā spēkā esošu, tādēļ kredīta konversija, tieši pamatojoties uz noteikumu par Šveices franka kā valūtas noteikšanu un procentiem, kas tiek mainīti, pamatojoties uz banka lēmumu, ņemot tos vērā pašā Konversijas kalkulatorā – turklāt situācijā, kad pats likums neatzīst nedz noteikumu par valūtas noteikšanu, nedz noteikumu par procentu likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas lēmumu, **[oriģ. 7. lpp.]** par negodīgu/godīgu un par spēkā neesošu/esošu – nozīmē, ka šis jautājums jau pašā sākuma bija paredzēts izskatīšanai tiesas procesa ietvaros.
25. Iepriekš minētajam apstāklim ir nozīme, jo *ZID ZPK 2015* pieņemšana un vienošanās par pielikumu 2016. gada līgumam notika pēc Horvātijas Republikas iestāšanās Eiropas Savienībā, tādēļ Eiropas Savienības Tiesas kompetence ir neapstrīdama un tai ir jāatbild uz jautājumiem, kas uzdoti šajā lietā.
26. Tādējādi prasītāja – pēc veiktās konversijas, pēc noteikuma, ar ko Šveices franks ir noteikts kā valūta, atzīšanas par negodīgu kolektīvā tiesību aizsardzības procesā un pēc tam, kad kā kompensācijas summa ir aprēķināts bankas nepamatoti gūtais labums – lūdz iesniedzējtiesai, lai tiktu piespriests atmaksāt visus labumus, ko

banka ir guvusi, pamatojoties uz kredītīgumu, un apgalvo un sniedz pierādījumus, ka veiktā konversija neļauj viņai to izdarīt vai ļauj izdarīt to tikai daļēji, proti, ar daļēju pamatsummas samazināšanu, taču viņa uzsver, ka atlikusī kredīta pamatsumma joprojām saglabājās lielāka, nekā tai bija faktiski jābūt konversijas dienā, ja būtu izslēgti negodīgie noteikumi par Šveices franka kā valūtas noteikšanu un par procentu likmi, kas tiek mainīta, pamatojoties uz bankas lēmumu.

27. Tādēļ prasītāja šajā tiesas procesā cenšas pierādīt, ka, pateicoties konversijai, viņa nav atgriezta sākotnējā stāvoklī, proti, tādā stāvoklī, it kā apstrīdētie noteikumi vai pats līgums nepastāvētu, bet gan, ka viņa atmaksā simulētu kredītu, kas piesaistīts euro valūtai, un tādējādi viņa neesot saņēmusi kompensāciju un banka neesot atmaksājusi visu nepamatoti gūto labumu.
28. Nepamatoti saņemtā labuma apmēru var noteikt šajā tiesas procesā, un prasītāja ir pievienojusi prasībai eksperta atzinumu, kas to pierāda.

TIESĪBU INTERPRETĀCIJAS SASKAŅOŠANAS PROCESS VRHOVNI SUD RH [Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā]

29. Šī individuālā procesa patērētājas lietā laikā 2019. gada 11. septembrī *Vrhovni sud Republike Hrvatske* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] kā pēdējās instances tiesa uzsāka tā saucamo “tiesību interpretācijas saskaņošanas procesu”.
30. Šeit ir runa par jaunu institūtu Horvātijas Republikas tiesību sistēmā, ko regulē *Zakon o parničnom postupku* [Civilprocesa likuma] 502.i pants un nākamie panti, kuri ļauj *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākajai tiesai] konkrētā jautājumā paust juridisku nostāju, kas ir saistoša visām zemāko instanču tiesām, kuras izskata atsevišķas lietas – jau izskatīšanā esošas un turpmāk ierosinātās lietās – kā ir noteikts *Zakon o parničnom postupku* [Civilprocesa likuma] 502.n pantā.
31. Tiesību interpretācijas saskaņošanas procesā, kas tiek veikts ar lietas Nr. [...], *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] izskatīja šādu juridisko jautājumu:

“Vai vienošanās par kredīta konversiju, kas noslēgta, pamatojoties uz *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likumu, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu] (*Narodne novine* Nr. 102/15), ir jāatzīst par spēkā neesošu vai negodīgu, ja sākotnējā kredītīguma, kurā ir paredzēta mainīga procentu likme un valūtas klauzula, noteikumi nav spēkā?”

2020. gada 4. martā *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] pieņēma šādu nolēmumu:

“Vienošanās par kredīta konversiju, kas noslēgta, pamatojoties uz *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likumu, ar ko groza un

papildina Likumu par patēriņa kredītu] (*Narodne novine* Nr. 102/15), rada tiesiskas sekas un ir spēkā, [oriģ. 8. lpp.] ja nav spēkā sākotnējā kredītliģuma noteikumi, kuri attiecas uz mainīgo procentu likmi un valūtas klauzulu”.

32. Pēc tam valsts tiesu nolēmumos parādījās šaubas un tiesību interpretācijas saskaņošanas procesā pieņemtais nolēmums tika interpretēts atšķirīgi, t.i., šaubas attiecās uz apgalvojumiem, kas pausti šajā nolēmumā, un tā ietekmi uz kompensāciju patērētājam saskaņā ar Direktīvu 93/13 un tādējādi – uz galīgo nolēmumu šajā lietā. Tādēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka šis *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesas] nolēmums, proti, *ZID ZPK 2015* interpretācija, ir jāvērtē kā Savienības tiesībām pretrunā esošs, ja iepriekš minētais likums tiek interpretēts tā, ka tas veido šķērsli kompensācijas izmaksāšanai patērētājam.
33. *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa], minētajā procesā pieņemdamā nolēmumu par liģuma pielikuma spēkā esamību, pamatojoties uz kuru tika veikta kredīta konversija, nolēmuma pamatojumā secināja, ka pielikums kā oriģinālo kredītliģuma papildinājums nevar būt negodīgs un spēkā neesošs, pat ja tā saturs balstās uz noteikumiem, kas ar *ex tunc* iedarbību ir atzīti par negodīgiem un spēkā neesošiem, – tas ir tāpēc, ka ar šo pielikumu attiecībā uz kredītliģumu būtībā tiek paredzēts jauns liģuma noteikums, kas ir pilnīgi brīvprātīgs patērētājam un noslēgts, pamatojoties uz *ZID ZPK 2015*; tiesa secina, ka jau tikai šā iemesla dēļ kredītliģuma pielikums ir likumīgs, godīgs un spēkā esošs.
34. Faktiski *Vrhovni sud* [Augstākā tiesa] atsakās pārbaudīt, vai liģuma pielikums ir godīgs un spēkā esošs, un izdara pieņemumu, ka tas tā ir, bez iespējas vispār novērtēt un apšaubīt liģuma pielikuma godīgumu un spēkā esamību, lai gan oriģinālā kredītliģuma noteikumi, kas attiecas uz liģuma priekšmetu (Šveices franka kā valūtas noteikšanu) un cenu (procentu likmes noteikšanu), jau ir atzīti par negodīgiem un spēkā neesošiem ar *ex tunc* iedarbību.
35. Lai gan *Vrhovni sud* [Augstākā tiesa] attiecīgajā procesā sprieda par Eiropas Savienību tiesību piemērošanu, proti, par Direktīvas 93/13, kas valsts tiesībās ir transponēta ar *Zakon u zaštiti potrošača* [Likumu par patērētāju aizsardzību], piemērošanu un interpretāciju, tā neuzdeva Eiropas Savienības Tiesai prejudiciālu jautājumu par Eiropas Savienību tiesību interpretāciju, un pašā nolēmumā vispār nepamatoja, kāpēc nebija uzdevusi Tiesai prejudiciālu jautājumu, tādējādi tā neiesniedza iespēja paust nostāju jautājumā par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju, kas attiecas uz jautājumiem, kuri tagad tiek uzdoti šajā procesā.
36. Jāpievērš uzmanība tam, ka *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] jautājumā par Savienības tiesību piemērošanu, proti, spriedumu *Dunai* lietā, secināja tikai, ka spriedums *Dunai* lietā nav piemērojams, jo šajā lietā bija runa par “citādiem faktiskiem apstākļiem”, proti, likumdevēja iejaukšanās *Dunai* lietā bija tieša, bet Horvātijas Republikas gadījumā kredīta konversija bija brīvprātīga – bankai konversija bija jāpiedāvā, taču patērētājam nebija pienākuma to pieņemt un

vienoties par līguma pielikumu – šādā gadījumā tas turpinātu atmaksāt kredītu kā līdz šim. Faktiski konversija netiktu veikta bez līguma pušu gribas.

37. Tomēr *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] nevērsās Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu interpretēt Direktīvu 93/13 šajos atšķirīgajos faktiskajos apstākļos.
38. Iesniedzējtiesa paskaidro arī to, ka tiesību interpretācijas saskaņošanas procesā *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] nav sniegusi skaidru atbildi uz būtisko jautājumu – proti, jautājumu par kompensāciju patērētājiem, kaut arī ir veikta kredīta konversija –, kas rodas tieši šajā lietā, un banka uzsver, ka *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesa] nolēmums esot jāinterpretē tādējādi, ka pēc kredīta konversijas veikšanas patērētājiem vairs neesot nekādu tiesību saņemt kompensāciju neatkarīgi no tā, vai viņš tiešām ir saņēmis šādu kompensāciju pilnībā vai ne, un ka neesot pat nepieciešamības noteikt bankas saņemto ieguvumu summu.
39. Ja *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] nolēmums tiek saprasts šādi, proti, šādi tiek interpretēts *ZID ZPK 2015*, – un atbildētāja interpretē nolēmumu un *ZID ZPK 2015* šajā procesā tieši šādā veidā – iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda argumentācija varētu būt pretrunā Eiropas Savienības Tiesas interpretācijai, kādu Tiesa [oriģ. 9. lpp.] ir sniegusi lietā C-118/17 *Dunai*, un, precīzāk sakot, šī pretruna varētu attiekties uz Direktīvas 93/13 garantētās aizsardzības, par kuru ir runa šajā lietā, līmeņa interpretāciju.
40. Iesniedzējtiesa saprot spriedumu *Dunai* lietā tā, ka Tiesa ir paudusi tādu juridisku nostāju jautājumā par likumdevēja iejaukšanās ietekmi uz patērētāju tiesībām, kas izriet no Direktīvas 93/13, ka šī iejaukšanās neatņem patērētājam tiesības uz kompensāciju un pilnīgi noteikti nevar atņemt viņam tiesības pieprasīt atmaksāt visu labumu, ko uzņēmējs ir guvis, pamatojoties uz negodīgu līgumu vai negodīgiem līguma noteikumiem, un ka šīs iejaukšanās raksturs, proti tas, vai tā ir tieša vai brīvprātīga, īpaši neietekmē tiesības uz pilnīgu kompensāciju. Papildus tam no sprieduma C-452/18 *Ibercaja Banco* 29. punkta izriet, ka patērētājs, noslēdzot brīvprātīgu vienošanos, nevar atteikties no aizsardzības, kas izriet no Direktīvas 93/13, un tāpēc arī no tiesībām uz pilnīgu kompensāciju citādi kā tikai skaidri, brīvprātīgi un apzināti; iesniedzējtiesa norāda, ka patērētāja šajā lietā nav atteikusies no garantētās aizsardzības.
41. Iesniedzējtiesa šādas argumentācijas apstiprinājumu atrod sprieduma *Dunai* lietā 41. punktā un tajā minētajā judikatūrā, kurā norādīts, ka negodīguma un spēkā neesamības konstatēšanai ir jāatjauno patērētāja sākotnējā juridiskā un faktiskā situācija, it kā nebūtu negodīgā līguma, proti, it kā negodīgie un spēkā neesošie noteikumi nepastāvētu, vai sprieduma lietā C-779/18 *Mikrokasa* 50. punktā un pārējā judikatūrā, kurā Tiesa secina, ka no negodīguma novērtēšanas var būt izslēgts tikai īpašs līguma noteikums, kas atspoguļo likuma normu, kura ir obligāta abām līguma pusēm, bet šajā gadījumā tas tā nav, jo konversijas veikšana un kredītlīguma pielikuma noslēgšana bija atkarīga no patērētāja gribas, kuram

līguma pielikuma noslēgšana nav bijusi obligāta un bez kura gribas kā būtiska elementa nebūtu nedz pielikuma, nedz konversijas.

42. Iesniedzējtiesa šādi saprot arī Direktīvu 93/13, kuras desmitajā apsvērumā ir skaidri noteikts, ka Direktīva 93/13 attiecas uz visiem līgumiem, kas noslēgti starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem, no kā izriet, ka ir jānovērtē gan sākotnējā līguma, gan pielikuma pārskatāmība un godīgums, uz ko norāda arī nolēmuma C-452/18 *Ibercaja Banco* 39. punkts, kurā noteikts, ka arī līguma noteikums, kas groza sākotnējo negodīgo līguma noteikumu, var tikt atzīts par negodīgu, ja par to netika veiktas individuālās pārrunas un ja tas izraisa nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos.
43. Kopumā iesniedzējtiesa saprot Direktīvu 93/13 un spriedumus *Dunai* un *Ibercaja Banco SA* lietās tā, ka neatkarīgi no tā, kā valsts tiesa novērtēs līgumu pielikumus, kas noslēgti, pamatojoties uz likumdevēja iejaukšanos, – proti, kā tiešu iejaukšanos vai kā pušu brīvas gribas izpausmi, – šie pielikumi nevar (un nedrīkst) vājināt Direktīvā 93/13 garantēto aizsardzību tādējādi, ka tie liedz atmaksāt visus labumus, ko uzņēmēji ir guvuši nepamatoti, it īpaši to nedrīkst veikt pretēji patērētāja gribai, ja patērētāji nekad un nekur nav atteikušies no šādas aizsardzības un kompensācijas un ja šāda attiešanās nav paredzēta likumā.
44. Iesniedzējtiesas ieskatā, šāda interpretācija ir saderīga ar atbilstīgas interpretācijas doktrīnu, kura balstās uz principu, ka likumdevēja nodoms, kas šajā gadījumā ir pausts *ZID ZPK 2015*, nebija pārkāpt minēto direktīvu, bet tieši pretēji – ieviest to, tāpēc valsts tiesību norma ir jāinterpretē, ciktāl tas ir iespējams, atbilstoši direktīvas mērķiem un nostādņēm, ko Savienības likumdevējs vēlas sasniegt, – proti, iesniedzējtiesa uzskata, ka tās pienākums ir atstāt bez piemērošanas tādu valsts tiesību normu, kas tiktu interpretēta tādējādi, ka tā ir pretrunā patērētāja subjektīvo tiesību aizsardzības īstenošanai.

[oriģ. 10. lpp.]

45. Iesniedzējtiesa atrod konkrētu Direktīvas 93/13 mērķi patērētāju aizsardzības ziņā un šādas minētās direktīvas interpretācijas nepieciešamību apvienotajās lietās no C-482/13 līdz C-487/13 *Unicaja banco* un *Caixabank*, 38. punkts, un ņem vērā argumentāciju, ka valsts tiesību akti var nodrošināt augstāku un stingrāku aizsardzības līmeni nekā pati direktīva – tam Tiesa ir pievērsusi uzmanību savā nolēmumā C-484/08 *Caja de Ahorros* vai sprieduma C-96/14 *Van Hove* 27. punkts.
46. No otras puses, ja *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] nolēmums tiktu piemērots šajā lietā tā, ka *ZID ZPK 2015* ir jāinterpretē tādējādi, ka jau pati līguma pielikuma noslēgšana atņem patērētājam tiesības uz jebkādu kompensāciju, iesniedzējtiesa uzskata, ka tad Direktīva 93/13 tiktu interpretēta, kaitējot patērētājam – tas nozīmētu, ka ir pārkāpts katras valsts tiesas pienākums, kurš izriet no Līguma par Eiropas Savienības darbību un saskaņā ar kuru valsts tiesības ir jāinterpretē tā, lai sasniegtu direktīvā noteikto mērķi un rezultātu.

47. Kā norāda iesniedzējtiesa, šāda *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] nolēmuma interpretācija, saskaņā ar kuru patērētāji ir zaudējuši tiesības saņemt kompensāciju, lai gan tas nav paredzēts šajā likumā, tas netika saskaņots starp pusēm un patērētāji kredītīguma pielikuma noslēgšanas brīdī arī nezināja, ka viņi no kaut kā atsakās, pārkāptu Eiropas tiesību pamatprincipu, saskaņā ar kuru konkrēta Eiropas un valsts tiesību norma ir jāinterpretē, ņemot vērā paša noteikuma mērķus, un būtu pretrunā Tiesas nostājai, kas izteikta spriedumā C-282/10 *Dominguez* 24. un 27. punktā, un tādējādi – minētas direktīvas mērķim, kas norādīts apsvērumos, it īpaši 9. apsvērumā; proti, tā būtu pretrunā minētā sprieduma *Dunai* lietā 41. punktam un sprieduma C-51/17 *OTP Bank* un *OTP Factoring* 83. punktam, kuros Tiesa secina, ka negodīgums un spēkā neesamība tiek novērtēti un konstatēti kredītīguma noslēgšanas brīdī, kas ir skaidri paredzēts Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktā – tādējādi jebkāda vēlāka likumdevēja iejaukšanās, kas nevar apšaubīt šādu negodīguma un spēkā neesamības konstatēšanas veidu, ir pilnīgi bez nozīmes.
48. Iesniedzējtiesa atrod šādas argumentācijas apstiprinājumu arī spriedumos: C-260/18 *Dziubak*, 52. punkts, apvienotajās lietās no C-482/13 līdz 487/13 *Unicaja banko* un *Caixabank*, 37. punkts, C-421/14 *Banco Primus*, 61. punkts, C-154/15, C-307/15 un C-308/15 *Gutiérrez Naranjo* u.c., 61. punkts.
49. Iesniedzējtiesa Direktīvu 93/13 izprot tādējādi, ka tā pieļauj dalībvalstu likumdevēju iejaukšanos, bet tikai tādā izpratnē, ka tiek saglabāts vai pieņemts noteikums, kurā ir paredzēta augstāka aizsardzība nekā direktīvas noteikumos, un saskaņā ar to likumdevēja iejaukšanās līgumattiecībās ir iespējama, tikai ja tā atbilst Direktīvai 93/13, vai arī ja tā notiek patērētāja maksimālās aizsardzības ietvaros, kas noteikta Direktīvas 93/13 8. pantā, un šāda iejaukšanās nekādā ziņā nevar vājināt šo aizsardzību; šāda argumentācija ir atrodama spriedumā C-118/17 *Dunai*, 43., 44. punkts.
50. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, pieņemot nolēmumu šajā lietā, Tiesai ir jāņem vērā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) noteikumi un ka šī lieta ietilpst Savienības tiesību aktu darbības jomā, tāpēc tai ir piemērojamas arī garantijas, kuras patērētājiem sniedz Harta, it īpaši attiecībā uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas paredzētas 47. pantā, kurš katram piešķir tiesības, uz kurām var atsaukties dalībvalstu tiesās, tostarp strīdos starp privātpersonām, un Hartas 38. un 47. panta par efektīvu tiesību aizsardzību principi ir jāievēro, arī piemērojot Direktīvu 93/13; šādu interpretāciju iesniedzējtiesa atrod lietā C-34/13 *Kušionova*, 47. punkts, un spriedumā C-414/16 *Egenberger*, 70.–82. punkts.

[oriģ. 11. lpp.]

51. Tāpēc, ja *ZID ZPK 2015* tiktu interpretēts tādējādi, ka tā piemērošanas rezultātā, proti, pašas kredītīguma pielikumu noslēgšanas rezultātā, patērētājs zaudē tiesības uz tiesību aizsardzību un pilnīgas kompensācijas pieprasīšanu un visa tā labuma atmaksu, kas ir gūts, pamatojoties uz negodīgiem un spēkā neesošiem līgumiem un negodīgiem un spēkā neesošiem līgumu noteikumiem, iesniedzējtiesa uzskata,

ka saskaņā ar Savienības tiesībām un efektīvas tiesību aizsardzības principu Hartas 47. panta izpratnē, tai ir jāgarantē pilnīga Direktīvas 93/13 iedarbība un tādējādi jāatstāj bez piemērošanas katrs *ZID ZPK 2015* noteikums, kas ir pretrunā minētajai direktīvai; citiem vārdiem sākot, ja *ZID ZPK 2015* būtu jāinterpretē tādējādi, tas nebūtu piemērojams un visi līgumu pielikumi, kas noslēgti, pamatojoties uz to, būtu nederīgi un spēkā neesoši.

52. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa saprot Direktīvu 93/13 tādējādi, ka nekāds tiesiskais regulējums – arī *ZID ZPK 2015* ietvertais – nevar radīt tādu seku, kā tiesību vājināšana, kas prasītājam piešķir Direktīva 93/13 vai *Zakon o zaštiti potrošača* [Likums par patērētāju aizsardzību], kura imperatīvs ir izejas juridiskās un faktiskās situācijas atjaunošana, izslēdzot negodīgus noteikumus, it kā tos nekad nebija, jo īpaši visus ieguvumus atmaksa, ko atbildētāja ir nepamatoti saņēmusi tieši uz šo noteikumu pamata, kaitējot prasītājam.

VALSTS TIESĪBAS

53. Atbilstīgo valsts tiesību noteikumu ziņā iesniedzējtiesa uzsver, ka *Zakon o obveznim odnosima* [Likums par saistībām] (turpmāk tekstā – “*ZOO*”) ir noteikts, ka spēkā neesošs līgums un spēkā neesoši līguma noteikumi nevar tikt laboti un ka saskaņā ar *ZOO* 322. un 326. pantu spēkā neesamība tiek konstatēta ar *ex tunc* iedarbību, tāpēc tā tiek novērtēta un konstatēta, ņemot vērā līguma noslēgšanas brīdi. Tāpēc iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā nozīmē tas atbilst Direktīvai 93/13.
54. *Zakon o obveznim odnosima* [Likums par saistībām] ir noteikts, ka spēkā neesošs līgums atkal nekļūst spēkā esošs, tāpēc ka vēlāk ir zudis spēkā neesamības iemesls, un nevar kļūt par spēkā esošu uz līguma atjaunošanas pamata (*ZOO* 145. pants), kā arī nevar atkal kļūt par spēkā esošu, pamatojoties uz vienošanos (*ZOO* 158. panta 2. punkts), neatkarīgi no tā, kāda ir līguma pielikuma, kuru puses ir noslēgušas uz *ZID ZPK 2015* pamata, juridiskā klasifikācija – uz to norāda *ZOO* 148. panta 1. punkts, kurā noteikts, ka atjaunošana ir spēkā neesoša, ja iepriekšējā saistība nebija spēkā, un *ZOO* 158. panta 2. punkts, kurā noteikts, ka vienošanās par spēkā neesošu juridisku darbību nav spēkā. Faktiski saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ja likums vai kāds līguma noteikums nav spēkā, puses nevar veikt nekādu juridisku darbību (atjaunošana, vienošanās utt.), pamatojoties uz kuru šie spēkā neesošie noteikumi tiktu juridiski pastiprināti, grozīti vai stātos spēkā, jo tas ir skaidri pretrunā *ZOO* 322. pantam, saskaņā ar kuru tiek uzskatīts, ka spēkā neesošā juridiskā darbība vispār nav veikta. Tāpēc runa ir par valsts saistību tiesību principu, kura *ratio* izriet no tā, ka runa ir par tādu sabiedrības interešu un sabiedrības kārtības pārkāpumu, kuru laika gaita nevar labot.
55. Iesniedzējtiesa uzskata, ka arī šie noteikumi atbilst Savienības tiesībām, kas tas ir paskaidrots spriedumā: C-421/14 *Banco Primus*, 42., 43. punkts. Iesniedzējtiesa uzskata arī, ka tā nedrīkst aizstāt negodīgus noteikumus ar nesaskaņotu saturu, pamatojoties uz savām interpretācijām. Šādu secinājumu tai liek izdarīt spriedums

C-70/17 un C-179/17 *Abanca Corporation Bancaria*, 54., 55. punkts, un šie noteikumi ir jāizslēdz no aprites ar *ex tunc* iedarbību.

[oriģ. 12. lpp.]

56. Līdzšinējās dalībvalstu augstāko tiesu judikatūras ziņā iesniedzējtiesa atsauca uz jau esošo *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] judikatūru, kura lietā [...] 2001. gada 27. jūnijā ir nospriedusi, ka juridiskās darbības spēkā esamība tiek novērtēta atbilstoši apstākļiem un tiesību aktu noteikumiem, kas bija spēkā līguma noslēgšanas brīdī, un identiska nostāja ir ietverta, piemēram, *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] 2008. gada 28. oktobra nolēmumā [...], kā arī *VSRH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] 2007. gada 11. aprīļa nolēmumā [...] un 2010. gada 26. oktobra nolēmumā [...]; šajā jautājumā pastāv arī *Ustavni sud RH* [Horvātijas Republikas Konstitucionālās tiesas] pastāvīgā judikatūra, piemēram 2003. gada 17. septembra nolēmums [...].
57. *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesa] judikatūrā un sniegtajos juridiskajos viedokļos par labošanas neiespējamību, pamatojoties uz atjaunošanu vai vienošanos, atsaucās uz 2010. gada 8. septembra nolēmumu [...], saskaņā ar kuru spēkā neesošo juridisku darbību nevar labot, pamatojoties uz vienošanos, un saskaņā ar nolēmumu [...], spēkā neesošo juridisku darbību nevar labot, arī izmantojot atjaunošanu – tas atbilst *Zakon o obveznim odnosima* [Likuma par saistībām] 148. pantam.
58. Visbeidzot, iesniedzējtiesa atsauca arī uz *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] 2019. gada 12. februāra nolēmumu [...], kurā šī tiesa konstatē patērētāju, kas veikuši kredīta konversiju, pamatojoties uz *ZID ZPK 2015*, juridiskās intereses pastāvēšanu atzīt līgumu noteikumus par spēkā neesošiem, lai, pamatojoties uz to, īstenotu viņiem pienākošas tiesības, un kurā *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākā tiesa] sprieda tieši par labošanu līguma spēkā neesamības gadījumā, paužot nostāju, ka spēkā neesamība rodas, pamatojoties uz pašu likumu, un tā pastāv no juridiskās darbības veikšanas brīža, turklāt spēkā neesošais līgums atkal nekļūst spēkā esošs, pat ja vēlāk zūd spēkā neesamības iemesls, izņemot īpašus apstākļus, kuri noteikti *ZOO* 326. panta 2. punktā un kuri nepastāv šajā lietā (spēkā neesamības iemesls ir mazāk svarīgs aizliegums un līgums ir pilnībā izpildīts). Iesniedzējtiesa atsauca arī uz *Vrhovni sud RH* [Horvātijas Republikas Augstākās tiesas] 2020. gada 26. maija nolēmumu [...], kurā arī ir atzītas patērētāju, kas veikuši kredītu konversiju, tiesības saņemt kompensāciju par sākotnēja kredītlīguma negodīgajiem noteikumiem un īstenot tiesības, kas sakarā ar to pienākas patērētājam.
59. Iesniedzējtiesa iesniedz izrakstu no valsts tiesību aktiem atsevišķā dokumentā kā 1. PIELIKUMU un 2. PIELIKUMU, kā arī prasības pieteikumu un pušu procesuālos rakstus kā 3. PIELIKUMU.

Zagrebā, 2020. gada 15. oktobrī

Pielikumu saraksts:

1. Prasītājas 2019. gada 12. jūnija prasības pieteikums.
2. Atbildētājas atbilde uz prasītājas 2019. gada 12. jūnija prasības pieteikumu.
3. Atbildētājas 2020. gada 29. jūnija procesuālais raksts.

[oriģ. 13. lpp.]

4. Prasītājas 2020. gada 2. oktobra procesuālais raksts.
5. Prasītājas 2020. gada 7. oktobra procesuālais raksts.
6. *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* [Likums, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu]
7. Valsts tiesību akti

[oriģ. 14. lpp.]

[..]

[..]